

Motion till riksdagen

1988/89:Fi418

av Bertil Måbrink (vpk)

Redovisningen av flyktingar i befolkningsstatistiken

Under år 1988 har det i många län i landet inträffat en vändning i befolkningsutvecklingen. Detta är positivt och har lett till ökad framtidstro i hårt drabbade byder.

De förbättrade befolkningsciffrorna har sitt ursprung i flera faktorer men främst ökat barnafödande och ökad invandring. De positiva siffror som presenterats ger dock inte alltid en adekvat bild av den reella förändringen i termer av bättre arbetsmarknad och tillväxt i en region. För t.ex. Gävleborgs län redovisas en befolkningstillväxt år 1988 på 194 personer. Detta ser positivt ut och är en klar förbättring mot tidigare år.

Huvudsäket till den positiva utvecklingen är till stor del en mycket kraftig ökning av antalet flyktingar i länets förläggningar.

Detta faktum ställer till problem när det gäller befolkningsredovisningen eftersom flykting med uppehållstillstånd och som i förläggning väntar på kommunplats folkbokförs som inflyttad till förläggningkommunen. När flyktingen sedan får kommunplats redovisas detta som utflyttning.

För kommuner som t.ex. Sandviken och Hofors leder detta till mycket stora flyttströmmar in och ut ur kommunen och stora svårigheter att dra slutsatser om hur befolkningsutvecklingen egentligen ser ut. Både lokalt, regionalt och centralt i budgetpropositionen har felaktiga slutsatser dragits om hur befolkningsutvecklingen ser ut i kommuner och län med omfattande flyktingförläggningar.

Faktaunderlag om länets folkmängd och befolkningsförändringar 1988

För första gången sedan 1980 kan för Gävleborgs län konstateras en befolkningsökning. Befolkningen har ökat med 194 personer vilket är en klar förbättring jämfört med de stora minskningarna under 80-talet.

År	Befolkning	Differens mot föregående år
1980	294 020	+ 72
1981	293 657	- 351
1982	292 723	- 934
1983	291 497	-1 226
1984	290 533	- 964
1985	289 153	-1 380
1986	287 691	-1 462
1987	286 907	- 784
1988	287 101	+ 194

Endast fyra av kommunerna uppvisar i år minskningar.

Befolkningsutvecklingen i kommunerna 1987–1988

	1987	1988	Diff.
Ockelbo	6 456	6 497	41
Hofors	12 293	12 201	- 92
Ovanåker	13 457	13 458	1
Nordanstig	11 457	11 416	- 41
Ljusdal	20 958	21 032	74
Gävle	87 474	87 755	281
Sandviken	39 874	39 752	- 124
Söderhamn	29 709	29 611	- 98
Bollnäs	27 659	27 742	83
Hudiksvall	37 568	37 637	69

Befolkningsförändringens orsaker

Tyvär är dessa siffror inte lika positiva som det kan synas vid en första anblick. En analys av födelsetal och flyttningsrörelser ger en något annan bild.

Födelsenetto under år 1988 var fortfarande negativt (-227), dvs. antalet döda översteg antalet födda. Detta värde har dock stadigt förbättrats de senaste åren och då särskilt under år 1988.

År 1988 föddes ca 300 fler barn i länet än under 1987, en ökning med 9 %. Ökningen beror dels på att länet just nu har många kvinnor i barnafödande ålder, dels på att fruktsamhetstalet för vårt län, liksom för riket, höjdes något under förra året. Enligt SCB ligger Gävleborgs län nu på riksgenomsnittssiffran 2,0. (Av alla län i riket hamnar vi på 12:e plats.)

Varför har vi då fortfarande negativt födelsenetto trots ökat barnafödande? Förklaringarna finns i länets befolkningssammansättning och åldersstruktur. Länet har en högre andel åldringar än riksgenomsnittet, en lägre andel ungdomar än riksgenomsnittet samt ett kvinnounderskott i åldrarna upp till 50 år.

Denna sneda struktur ger större antal döda än födda, trots ett ökat barnafödande.

Enligt länsstyrelsens befolkningsprognos som gjordes förra året kommer de här "snedheterna" att förstärkas ytterligare fram till sekelskiftet. De enda åldersgrupperna som bedöms öka är grupperna 45-65 år samt 80 år och äldre. Enligt prognosen bedöms vidare antalet kvinnor i fertil ålder minska med ca 4 000 fram till 1995. Detta innebär att även om det någohöjda fruktsamhets-talet håller i sig kommer inte antalet födda att öka under 1990-talet.

Gävleborgs län har, tillsammans med Västernorrlands län, rikets största födelseunderskott.

Flyttningar

För att kunna analysera siffror skiljer vi på inrikes och utrikes flyttningar.

Inrikes flyttningar

Under förra året flyttade 5 564 personer till Gävleborgs län från annat län i riket och från länet flyttade 6 517. Det ger ett underskott på 953 personer. Underskottet är det största i riket efter Stockholm och Göteborg. Av länets kommuner hade Hofors och Sandviken störst underskott (-544 resp. -557 personer).

Det är viktigt att här notera att största utflyttargrupperna är och har varit ungdomar och kvinnor, dvs. de grupper som länet har brist på.

Utrikes flyttningar

Under år 1988 flyttade 1 739 personer till länet från utlandet, medan 346 flyttade från länet till utlandet. Vi fårett positivt flyttnetto på 1 393 personer och det är detta som gör att länet får en liten ökning av befolkningen.

Gruppen människor som i denna statistik benämns "utrikes inflyttningar" är i huvudsak flyktingar.

Flyktingförläggningar i länet finns i Sandviken, Hofors och Bollnäs. Förläggningen i Bollnäs är en s.k. flyktingsluss medan förläggningarna i Sandviken och Hofors är s.k. utredningsförläggningar.

Under den tid man befinner sig på en utredningsförläggning behandlas ansökan om uppehållstillstånd. I och med att uppehållstillståndet blir klart mantalsskrivs man på orten. När man sedan blir tilldelad en kommunplats och flyttar registreras man som inrikes utflyttare.

Hofors hade under förra året ett utrikes flyttningsöverskott på 494 personer och Sandviken motsvarande på 474 personer. Utan den stora inflyttningen från utlandet skulle Hofors och Sandviken haft större befolkningsminskningar. Hur flyktingarna påverkar statistiken för dessa kommuner skulle behöva utredas närmare.

Under år 1988 var Västernorrlands län det enda län i riket som minskade sin befolkning (-256). Man hade emellertid endast hälften så många inflyttare från utlandet som Gävleborg. Om Gävleborgs län haft samma andel inflyttade från utlandet som Västernorrlands län så skulle befolkningen

i vårt län minskat med ca 500 personer. Gör vi motsvarande jämförelse med Kopparbergs län skulle vår minskning blivit ca 700 personer.

Mot. 1988/89
Fi418

År	Inflyttningsöverskott			Inflyttning			Utflyttning		
	Summa	Därav	Mot	Summa	Därav	Från	Summa	Därav	Till
		Annat län i riket	Utlan- det		Annat län i riket	Utlan- det		Annat län i riket	Utlan- det
1986	-890	-1 223	333	5 270	4 627	643	6 160	5 850	310
1987	-262	- 961	699	5 859	4 881	978	6 121	5 842	279
1988	440	- 953	1 393	7 303	5 564	1 739	6 863	6 517	346

Nettoinflyttningen från utlandet har ökat med ca 700 personer på ett år. Nettoutflyttningen till andra län i riket är fortfarande stor, närmare 1 000 personer och lika stor som under 1987.

Sammanfattningsvis

- * Gävleborgs län ökade sin befolkning från föregående år med 194 personer.
- * Inflyttningen från utlandet till länet är avgörande för befolkningsökningen.
- * Gävleborgs län hade 1988 ett negativt inrikes flyttnetto på -967 personer.
- * Födelsenettet i länet för 1988 blev negativt (-227). Under 1988 föddes dock 300 fler barn i länet än under 1987. Ökningen beror på många kvinnor i barnafödande ålder samt att fruktsamhetstalet höjts i länet.

Hemställan

Med hänvisning till vad som anförts hemställs

att riksdagen begär att regeringen skyndsamt låter utreda hur flyktingar skall redovisas innan de erhåller kommunplats.

Stockholm den 24 januari 1989

Bertil Måbrink (vpk)